Jászboldogháza

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOM

1. BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ 4
2. JÁSZBOLDOGHÁZA BEMUTATÁSA 7
3. ÖRÖKSÉGÜNK 13
4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA 27
5. A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK 35
5.1 ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ 35
5.2 KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA 69
6. JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK 77
7. JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK 83

1. BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ

„ A szülőföld szálai örök összekötők
a tájjal és a földdel, amiből az ember lett,
és amivé lesz, és nem szakadhat el soha”

(Fekete István)

Mindenkinek van egy település az életében, amit az otthonának nevez, annak érez. Van akinek megadatik, hogy ez a hely a szülőházája, más úgy választja magának. A hely, ahol élünk olyan kell, hogy legyen ahova jó hazajönni, ahol jól érezzük magunkat. Nemcsak attól otthonos egy település, mert ott élünk, hanem attól, hogy olyan a környezetünk, a házak, utcák, terek, közterületek, a település központja, hogy jó rágondolni, hogy ha máshol vagyunk vágyakozunk hazatérni.

Mindenkinek szüksége van egy otthonra egy olyan épületben, amelynek közvetlen és tágabb környezete megfelel az elvárásainak. Olyan helyre, ahova visszavonulhat a nyüzsgő város zajától, ahol napi feladatai elvégzése után megpihenhet, ahol biztonságban érezheti magát. Az erre való törekvés alakítja a környezetet, teremti meg az életkörülményeket.

Az élhető környezet megteremtése nemcsak az önkormányzat feladata. Mindenki hozzáteszi a saját egyéniségét, vágyait, életét. Mindenki megmutatja, hogy számára mi az értékes, a szép, az élhető, ahol ő szívesen lakik. És mindezt összhangba kell hozni a szabályok szerinti lehetőségekkel.

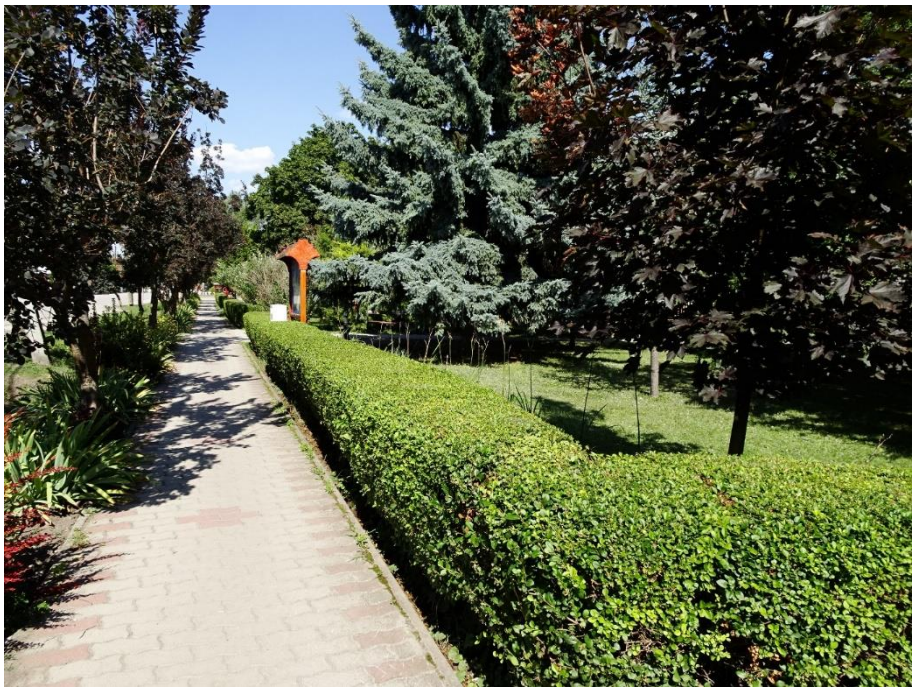

A házak homlokzata, kerítése, rendezett kertje, a kerítések, közterületek összképe alkotja a település arculatát. Ez a kézikönyv segítség szeretne lenni abban, hogy mindenki mégjobban megismerje környezetét, felfedezze értékeit, és a megőrízenő településképet. A könyv ajánlásokat tartalmaz, hogy hogyan tudnánk településünk arculatát megőrízni, még szebbé, jobbá, esztétikusabbá tenni környezetünket. Iránymutatást ad arra nézve, hogy az adott területen milyen épületet építsünk, milyen legyen a kerítésünk, milyen színeket használjunk amivel az adott utcaképbe illeszkedő épületet építhetünk.

A kézikönyvet ajánljuk mindazok figyelmébe akik építkezni, felújítani, bővíteni szeretnének és azoknak is akik csak álmodoznak, vagy szeretnék jobban megismerni környezetüket, és ajánljuk azoknak is, akik érdeklődnek a település iránt.

2. JÁSZBOLDOGHÁZA BEMUTATÁSA

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉSKARAKTER

Jászboldogháza Jász-Nagykun-Szolnok megye nyugati részén, a Jászság területén, Pest megye határához közel fekszik. A legközelebbi városok Szolnok (30 km), Újszász (15 km) és Jászberény (25 km). A település közúton a 3121 sz. Jánoshida – Jászboldogháza - Tápiószele országos mellékúton és a 3125 sz. Jászberény – Jászboldogháza országos mellékúton közelíthető meg. Jászboldogházán keresztül halad a Szolnok-Hatvan vasútvonal.

Talaja lösz és homok. A Zagyva és a Tápió folyók éppen csak érintik a község határát. Bedekovich Lőrinc a XVIII. század végén azt írja róla: "Jász puszta Jász Berény Várassa Terrénumához dél felé kapcsolva vagyon. Tanyákra felosztva használtatik a, földje termékeny, hajdan jász kapitányságnak lakó helye volt." A község vasútvonalon és közúton érhető el.

A jászság határán lévő település külterületét feldarabolják az áthaladó közlekedési utak, (régi és jelenlegi burkolt utak, nagyforgalmú földutak), a Szolnokot Hatvannal összekötő vasútvonal és a főként déli határrészeken a sűrű csatornarendszer vonalas létesítményei.

A község külterületét délről a Tápió csatorna, keletről a Zagyva folyó és holtág kanyarulata határolja.

Jászboldogháza külterületére jellemző a hajdani életformát idéző tanyavilág egy-egy megmaradt tanyája.

A település határát közepes minőségű homokos löszös talajok borítják nagyrészt. A jó legelőket biztosító földek elsősorban a hagyományos állattartás kialakulásának kedveztek.

Jászboldogháza külterületére jellemző a mezőgazdasági tájhasználat. Ezen belül a hagyományokból kifejlődött, jóminőségű legelőkön a tejelő szarvasmarhatartás, amely egykor meghatározta a település gazdálkodását, a termelőszövetkezeten keresztül a fejlődését. A település közvetlen szomszédságában található az egykor e tevékenységet folytató nagykiterjedésű szarvasmarhatelep, a Központi major. A majort a Jakusi részen hosszan elnyúló területen gépállomás egészíti ki.

A volt termelőszövetkezet központi épülete a telepekkel szerves egységben, de már belterületen található, melynek környezetrendezése példaértékű.

A községtől délre nyúló Tápiói határrészén a burkolt út mentén több állattartó telep – Baranyi telep, Tápió major – épületei láthatók.

Erdőgazdasági területek elsősorban a Zagyva folyó mentén a település délkeleti határrészeiben találhatók.

Vízgazdálkodási területek Jászboldogháza keleti határán folyó Zagyva és hullámtere, valamint a déli határrészen áthaladó, gátak közé szorított Tápió-csatorna. A község délnyugati területein a hajdani vizes-mocsaras legelőket lecsapolták (így téve hasznosabbá) ezért sűrű csatorna és árokrendszer jellemzi a Tápió-Nyilasok határrészt.

Jászboldogháza keleti-délkeleti határában kanyargó Zagyva-folyót és a szászbereki külterülettel szomszédos Zagyva-holtágat kísérő galériaerdő, ligetes facsoportok természeti és táji értékekben egyaránt gazdag területek.

A külterületi területek nagy része mezőgazdasági szántó terület, melyeken mezőgazdasági haszonnövényeket, kalászosokat, napraforgót termesztenek.

Jászboldogháza bemutatásánál mindenképpen meg kell említeni a jászboldogházi strandfürdőt és a hozzá kapcsolódó kempinget, melyre méltán büszke lehet a település.

"A belterületen megnőtt állattartás miatt, az ásott kutak vize elszennyeződött, így az akkori Községi Tanács 1967-ben 567m mélységű kutat fúratott. A lakosság nagy meglepődésére melegvíz tört a felszínre. Sokan a kifolyó cső végére elhelyezett köböző ládában élvezték a meleg víz jótékony hatását. Olyan népszerűségnek örvendett a feltörő víz, hogy az akkori tanács elhatározta: medencét épít. A lakosság összefogásának köszönhetően gyorsan elkészültek a munkálatokkal. Két medence épült, egy gyermek, illetve egy 10X30 m-es nagy medence, és ezekkel a létesítményekkel a jászboldogházi strandfürdő 1968. augusztus 20.-án megnyitotta kapuit.

Akkoriban az egész Jászság büszkesége volt a jászboldogházi strandfürdő. A parkosítás egyszerre történt az építéssel. Sok éven keresztül gond nélkül működött a strand, azonban 2006 -ban be kellett zárni a vízforgató rendszer megvalósításáig. Pályázati forrásból 2010 nyarára ismét kinyithatott a strand. Három medence épült, melyből kettőt átépítettek. Egy feszített víztükrű nagy medence, egy gyermek medence és egy 32°C-os ülő medence. A medencék a mai elvárásoknak megfelelnek, korszerű vízforgatós technológiával rendelkeznek. A strand parkosított, ligetes, fás területen helyezkedik el, melyhez kapcsolódik a 2012-ben átadott korszerű kemping, valamint sportpályák, melyek fejlesztése az elmúlt években is folytatódott szálláshelyek megvalósításával."

(Forrás: www.jaszboldoghaza.hu)

A településképre jellemző, hogy közúton Jánoshida, vagy Tápiógyörgye felől közelíthető meg a település, míg a vasúti megközelítés Szolnok és Hatvan felől tárja elénk a településképet. Tápiógyörgye felől a külterületi mezőgazdasági területek között elérve a településtáblát először a templom sziluettje bontakozik ki, mely kimagaslik a jellemzően földszintes családiházas környezetből.

A településre jellemző, hogy a legmagasabb épület a templom és még az intézmények földszint + 1 emeletes magassága sem tagolja magassági értelemben a települést. A sok zöld felület, az utcafásítások mind meghatározó elemei a településképnek. Az intézmények a templomhoz közel csoportosulnak, térben kicsit távolabb a Rákóczi úton a művelődési ház és könyvtár található. A központi intézményekkel vegyes beépítésen túl a többi lakóutca családiházas övezet. A település kialakulásából, történetéből adódóan egyenes vonalvezetésű, szabályos utcahálózattal találkozunk.

Jászboldogháza népességszáma 2015-ben 1675 fő. Míg régebben a település munkaképes korú lakosságának nagy része a mezőgazdaságban és a helyi radiátorgyárban dolgozott, addig ma ez a foglalkoztatási szerkezet megváltozott. A munkaképeskorú lakosság nagy része Jászberény nagyobb üzemeiben, vagy Szolnokon a szolgáltatásban, iparban dolgozik és továbbra is vannak mezőgazdasággal foglalkozók őstermelőként vagy családi gazdálkodóként. A településen az infrastruktúra kiépült, a vezetékes víz, villany és gáz minden háztartás számára elérhető. A burkolt utak aránya megyei szinten az átlagosnál jobb, a település közúti kapcsolata Jánoshidán keresztül Szolnokkal és Jászberénnyel biztosítja a megközelítési lehetőség, de Pest megye is elérhető Tápiógyörgyén keresztül. A község alakulásának és fejlődésének meghatározó tényezője a Szolnok – Hatvan villamosított vasútvonal, mely a község kül- és belterületét kettészeli.

A következő fejezetekben bepillantást nyerhetünk Jászboldogháza épített és természeti örökségébe, valamint a településen lévő jó példákból is ízelítőt kapunk. Az ajánlásokat a településen építeni, felújítani, átalakítani vágyók számára állítottuk össze.

3. ÖRÖKSÉGÜNK

„ Az építészet egyik szépsége az,
hogy minden alkalommal olyan,
mintha előlről kezdődne az élet.”
(Renzo Piano)

“Régészeti leletekben főként a Csíkos nevű határrésze gazdag, ahol réz-, bronz-, szarmata- és népvándorlás kori tárgyak kerültek elő. Különösen jelentős volt a 251 síros avar temető feltárása.
A település nevét egy Mátyás korabelei oklevélen 1458-ban említik először, Boldoghaza néven. Majd olvashatjuk Bódogház (1550), Boldogh Zallas (1567), Boldogháza (1699), Jászboldogháza (1960) névalakokban is. Minden valószínűség szerint eredetileg is jász település volt, erre utal a Boldogszállás elnevezés is. Nevében a "Boldog" előtag az eddigi ismereteink szerint a "gazdag" személynévből keletkezett, a "-háza" utótag pedig a megtelepült életmódra utal. A hatvani szandzsák 1550-es összeírásakor 26 férfi lakost találtak a településen. 1567-ben pedig 14 gazda és 2 zsellércsalád lakta. Nem tudni pontosan mikor pusztult el a falu, de a későbbi összeírásokban már nem szerepel. Pusztulása előtt jelentős jászsági hely volt, azután azonban csak legelőként, majd szállásföldként szolgált. 1667-ben említik újra, mint Berényhez tartozó pusztát.
A redemptio idején (1745-ben) Boldogházáért a megváltási összeget Jászberény fizette ki 8000 rajnai forint értékben.
Lakatlan volt 1746, 1766, 1799-ben is. Az 1828-as összeírás sem említ itt lakosokat. A XVIII. században gyakran lakatlan, s csak legelőként használják. 1852-ben már ugyan vannak rajta tanyák, de állandó lakossága még hiányzik. Csak az 1850-es években, a tagosítás befejezésekor szaporodott meg a lakosság a puszta. A változás csak az 1870-es évek után volt tapasztalható. A Hatvan -Szolnok közötti vasútvonal megépülése (1873) kedvezően hatott a település fejlődésére. A lakosság számának növekedése egészen a XX. század közepéig tartott, s ez a folyamat indította el a települést a fejlődés útján. Kialakult a tanyavilág öt központban (Csíkos, Tápió, Alsóboldogháza, Boldogháza, Sóshida), ahol iskolák, olvasókörök létesültek. Ezeken a területeken 500 családi házban kb. 3000 ember élt. Az itt lakók 1946-ban döntöttek arról, hogy Boldogháza önállóvá válását kérik, melyet július 1-jei dátummal dr. Bibó István engedélyezett.

Ettől a kortól számítjuk település jelenkori történelmét.

Bedekovich L. megemlékezik pusztító tarnai árvizéről és termékeny határáról, bár maga írja, hogy Berény Boldogházán „nyulász”. Jeles állattartó hely volt azonban mindig, s a boldogházi tanyai gazdák külföldre is szállították jószágaikat. “

(Forrás: Aadatok Szolnok megye történetéből)

A község megalakulása után is a szarvasmarha tartása maradt a legjövedelmezőbb ágazat, s a termelőszövetkezetek is ezzel váltak országos hírűvé.

Már az 1960-as évek elején tervezték az öntözött legelők kiterjesztését.

A pásztorkodás legjelentősebb védőszentje Szent Vendel. A legenda szerint skót királyfiként született, majd letelepedett a Saar-vidéken, mint remete és pásztor. A Tholey-kolostor szerzetesei apátnak választották. 617-ben hunyt el, halálát is legendák övezik. Jellegzetesen népi szent, a pásztorok, juhászok, a parasztok, a földművesek patrónusa, a mezők és állatok védőszentje. Kultusza hazánkban XVIII. században honosodott meg. Ebben nagy szerepe volt a merinói juh gondozásával foglalkozó dél-német telepeseknek, akik a XVIII. század végén vándoroltak be a magyar területekre.

A Vendel-tisztelet magyarországi meghonosodását támogatta a barokk kultúra és a katolikus egyház is. Padányi Márton veszprémi püspök fordíttatta magyarra a szent életrajzát. A Vendel-tisztelet egyik jellegzetes területe a Jászság.

Az Imrédy út mentén áll az egyik Szent Vendel szobor, amit 1905-ben állítottak. Készítője magyar juhászként ábrázolta, fekete bajusszal, középkori pásztorként, vállig érő hajjal, kezében juhászkampó. Lábánál egy-egy birka fekszik.

A pelei földút mellett volt az ún. tápiói Szent Vendel szobor. Csák József jászberényi kőfaragó mester készítette. 1935-ben állították. Készítője fiatalként, pásztor öltözetben, imára kulcsolt kézzel és égre tekintő pillantással formálta meg.

A szobrot az önkormányzat és az egyháztanács közös elhatározásuk alapján 2000-ben felújították, és a község területén, az iskola előtti parkban helyezték el.

A harmadik szobor a csíkosi kövesúthoz áll közel. Ezt is 1935-ben állították és szentelték fel. A szobor középkorú pásztort ábrázol, lábánál kos és egy anyajuh fekszik. Vendel pásztorbotjára támaszkodik, keze imára kulcsolva, tekintete az ég felé néz.

Az egri egyházmegye püspöke, Barkóczy Ferenc 1759-ben harangot szentelt fel Szent Vendel tiszteletére Jászszentandráson. 1755-ben készült el a jászberényi ferences templom Szent Vendel oltára. A kultusz a XIX. század végén bontakozott ki, a Vendel társulatok megalakulásával. A társulatok alakulása is az egyháznak köszönhető, de szerepe volt benne a német lovagrendnek is, mely székházát Jászberényben helyezte el. Az útszéli Szent Vendel szobrok ekkor kezdtek megjelenni, erre az időre megnövekedett az állatállomány, és a népi juhtenyésztés jelentősége.

A szent többféle ábrázolásban szerepel, pl. barátként, zarándokként, pásztorfiúként, apátként. Az ábrázolásban néhány elem elmaradhatatlan, ilyen a nyitott vagy csukott könyv, bot, vándorbot, kagyló, rózsafüzér, korona, buzogány, pásztortáska, kobaktök. Lábainál lehet marha, birka, sertés, vadászkürt, táska. A legfontosabb kellék a juhászkampó, a XVII. századtól jelenik meg a szobornál, mint a juhászat címere.

A Jászságban a szoboralakokat jászsági népviseletű juhászként formálták meg. A Vendel szobrokat a legelők szélére állították fel. A szobrokat leginkább fogadalomból emelték, a hagyomány szerint egy valamikor pusztító dögvész megszűnésének emlékére. A szobrok gondozásáról általában építtetőjük, majd leszármazottaik gondoskodtak. Ha nem volt utód, akkor a plébánián alapítvány szolgált a kiadásokra. Jelenleg a Szent Vendel Társulatok híján az egyházközségi képviselőtanácsok vállalják fel a szobrok rendben tartását.

Az Alföldi településekre jellemzően Jászboldogházán is találunk kőkereszteket a külterületi területeken. A keresztek egyrészt útmutatók voltak és jellemzően útkereszteződéseknél mutattak utat a vándoroknak, másrészt sok helyen a települések határát is kereszttel jelezték. Sok keresztet hívők állíttatak, melyeknél tábla hírdeti az állítók nevét. A jászboldogházi határban is találkozhatunk kőkeresztekkel, köztük olyannal is, amelyet példaértékűen felújítottak.

Az elmúlt időszakban a településen több helyen állíttattak fel szoborfülkéket, melyek közterületeken találhatók.

Jászboldogháza településszerkezetére jellemző, hogy, mint Jászberény tanyavilágából alakított község a település szabályos utcahálózatú, mérnöki tervek szerint jött létre.
Az első katonai felmérés térképén még csak a külterületi határnevek látszódnak.

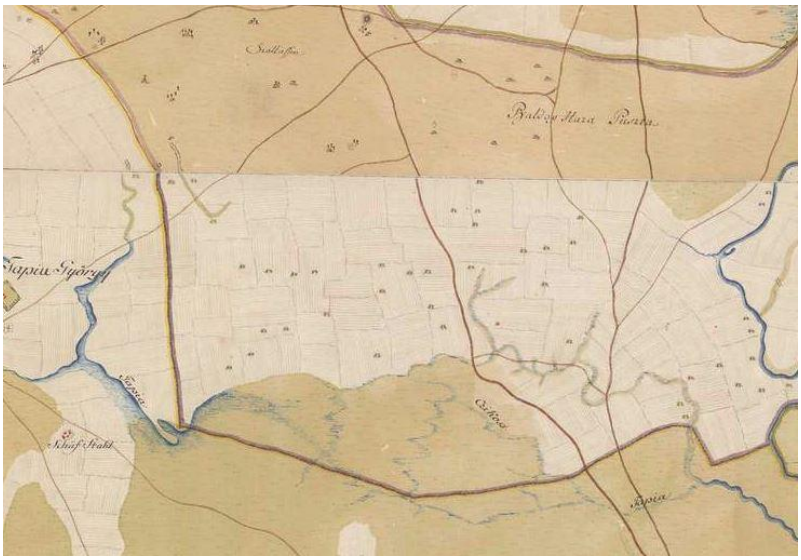

I. Katonai felmérés 1763 – 1787 (www. mapire.eu)

Jászboldogháza egykori területe tanyás térség volt a jászberényi tanyavilághoz tartozott, ahogyan azt a II. Katonai felmérés is mutatja.

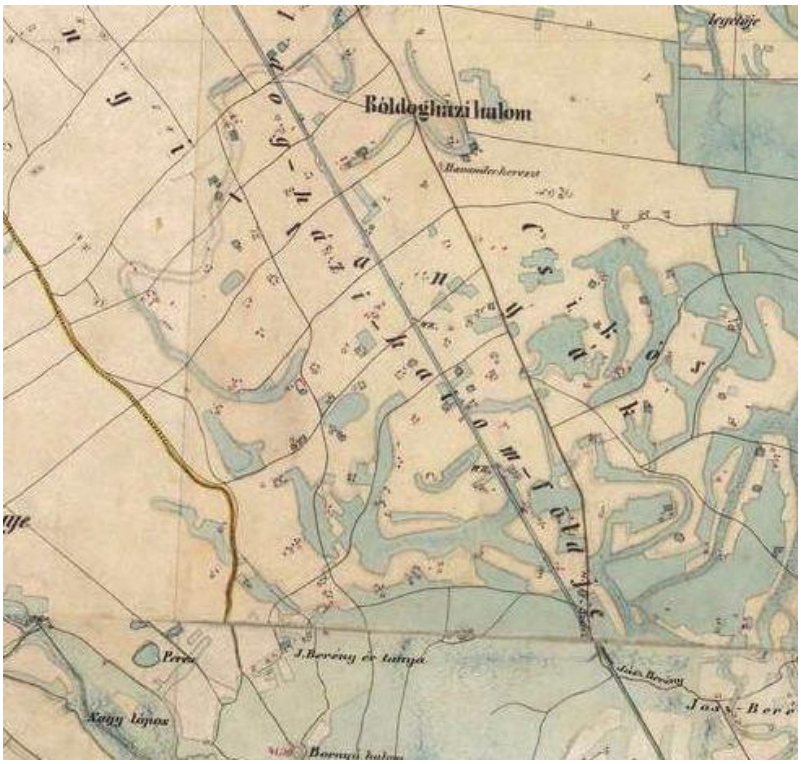

II. Katonai felmérés 1806 – 1869 (www. mapire.eu)

Jászboldogháza településtörténetének meghatározó tényezője volt a vasútvonal megépítése, ahogy az a III. Katonai felmérésen már látszódik.

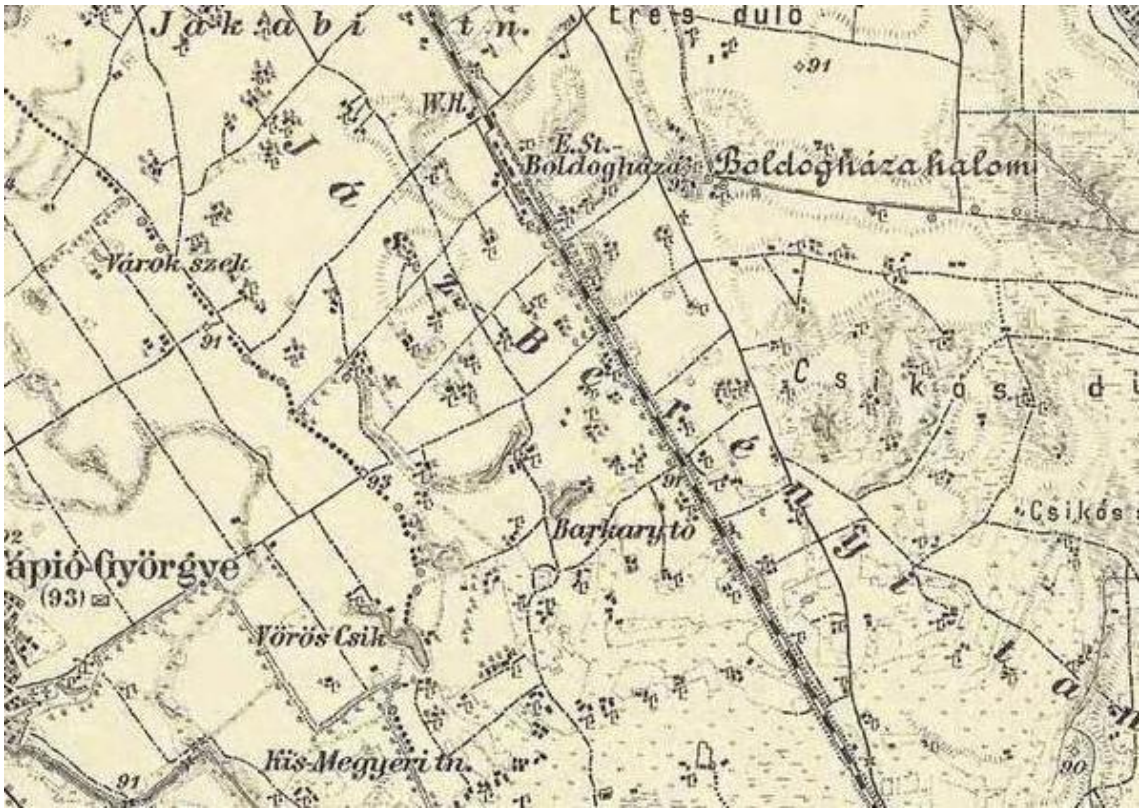

III. Katonai felmérés 1869 – 1887 (www. mapire.eu)

A község alakulásakor mindössze 18 belterületi házat számoltak, mezőgazdaságból élt az egész település, csupán a vasútállomás foglalkoztatott néhány embert.

A fiatal település önállóvá válása előtt épült a római katolikus templom, mely az Egri egyházmegye igazgatása alá tartozik. A Szent Család tiszteletére felszentelt boldogházi Római Katolikus templom 1930-ban épült és néhány éve újították fel.

Jászberény már 1872-ben határozatot hozott egy iskola építésére a boldogházi tanyák között. 1895-ben a Bartal Márton ajándékozta telken építettek közköltséggel iskolát, de mert rossz földből vert vályogból készült 1897-ben már alapos javításra szorult, s csak 1899-ben lehetett betölteni a tanítói állást.

Az 1920-30-as években újabb tanyasi iskolákat építettek, s így 1950-ben már öt iskola – Belterületi, Alsó – Boldogházi, Csíkosi, Sáshidi és Tápiói iskola - működött az önállóvá vált, de még mindig erősen szétszórt településen. Ennyi volt még 1960-ban is, amikor 6 tanteremben 12 tanerő oktatott 282 gyermeket, akik közül 100 külterületi iskolába járt.

Az egykori tanyasi iskolák és az ott tanítók emlékére a közelmúltban a külterületi iskolák helyein emlékhelyet állítottak.

Az 1920-30-as években a tanyavilágban is alakultak egyesületek és körök, melyek jelentősebbjei: Csíkos-Kutyinai Tanyai R.K. Olvasóegylet (1923-1949), Alsóboldogházi és Csíkosi Gazdakör (1931-1947).

A település építészetére nem voltak jellemzőek a tornácos házak. Örökségi értékként az Önkormányzat által felújíttatott tájház és annak telkén lévő jellemző állattartó és tároló épületek mutatják be a Jászboldogházán a település önállóvá válásakor tipikus lakóházat és portát.

TERMÉSZETVÉDELEM

Jászboldogháza örökségi értékeihez tartoznak a külterületi természetvédelemmel érintett területek.

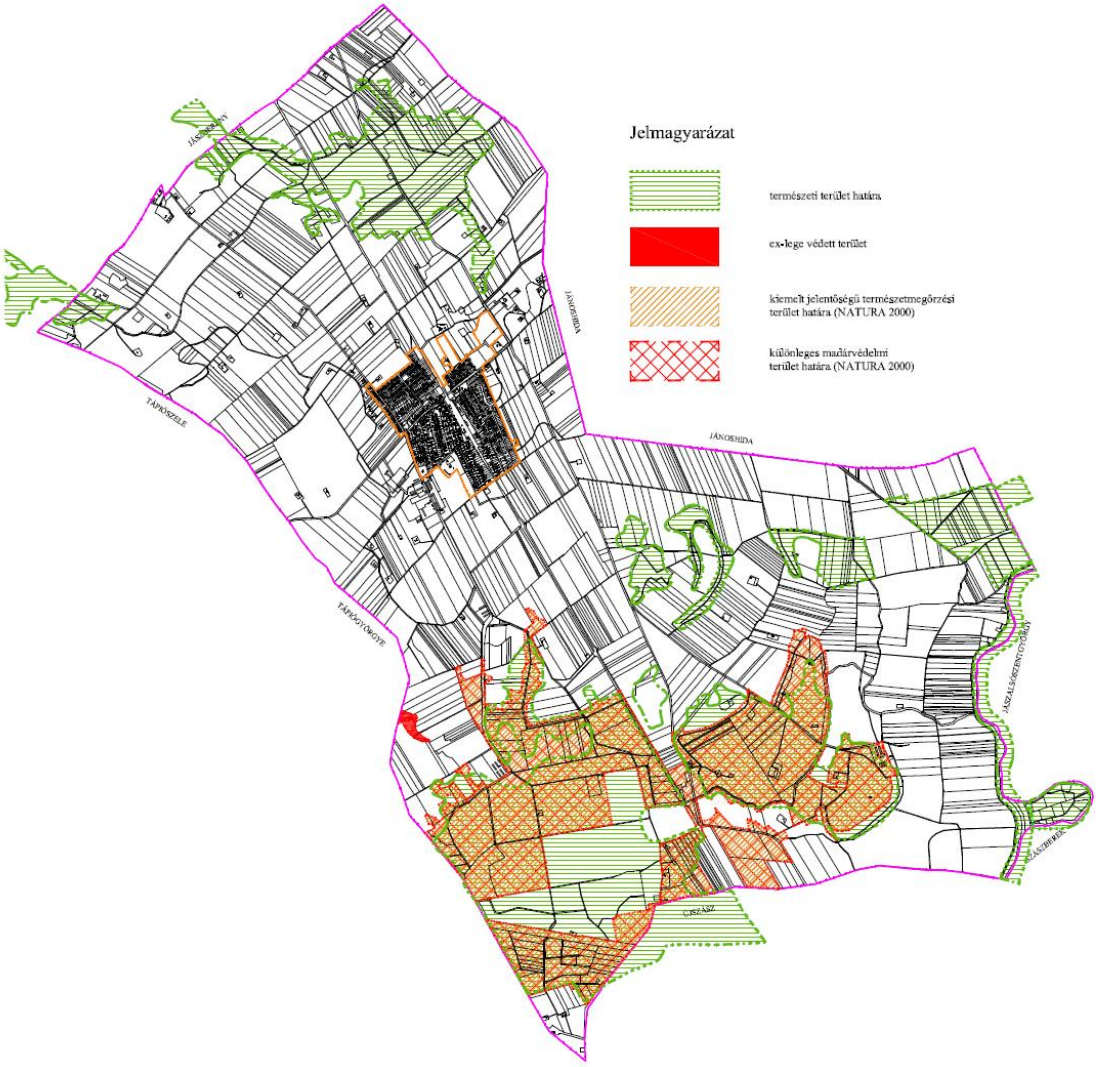

Jászboldogháza külterületén kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési területek az Újszász-Jászboldogházi Gyepek nevet viselő európai közösségi jelentőségű területek. A külterület deli részén Natura 2000 különleges madárvédelmi területek találhatók, míg a külterület több területegységén természeti terület került kijelölésre.

Az egyes, természetvédelmi szempontból értékes területegységek természetközeli jellege által meghatározott tájkarakter és a jellegzetes tájhasználat megőrzése fontos.

RÉGÉSZET

„Jászboldogháza Jász-Nagykun-Szolnok megye nyugati szélén fekszik, természetes élővizekkel, a Zagyvával és a Tápióval csupán a határszéleken érintkezik. Természetföldrajzilag a négy résztájra tagolódó Zagyva-medencében, az ún. dél-jászsági holocén teknőben fekszik. Nagy része az említett táj közepére esik, agyagos és iszapos nedves térszíni lösz borítja. Tengerszint feletti magassága 87-92 m közé esik.

Módszeres régészeti kutatás nem volt e területen, régészeti lelőhelyekről néhány véletlenszerű bejelentésből, régi feljegyzésekből értesülhettünk. Ezekből tudjuk, hogy keleten a Zagyva menti sávot, nyugaton pedig a Tápió-vidéket már az újkőkortól kezdődően (Kr. E. 5000-4000) birtokba vette az ember, ezután bizonyos területei időről időre lakottá váltak.

A régi feljegyzések legjelentősebbike Hild Viktor Régészeti Naplója. Hild Viktor újságíróként és amatőr régészként tevékenykedett a XIX. század végén és a XX. század elején. Pontos feljegyzései, művészi rajzai nyomán az általa gyűjtött leletek a szolnoki Damjanich János Múzeum régészeti gyűjteményének egyik legértékesebb alkotórészét képezik.

A jelenlegi falu újkeletű ugyan, de okleveles források szólnak arról, hogy a XVI. században már létezett. Maga a névadási mód korábbi, XIII. századi előzményt is sejtet. Régészeti adatokkal az árpád-kori előzmény egyelőre nem bizonyítható, mindenesetre bármelyik építkezésnél előfordulhatna e korai megtelepedésre utaló leletek és jelenségek. A XVII. században már elnéptelenedett pusztaként említik, a XIX. század második felében kezd újra betelepülni, egészen 1946-ig, önállóvá válásáig a jászberényi határ része. Árpád-kori faluhelyet eddig csak a Zagyva partjáról ismerünk, melynek azonban semmi köze a mai faluhoz.

Megelőző feltárást igényló lelőhelyek:

1. lelőhely, Csíkos-dűlő, Csíkos-Kutyina, Tetem-hát (Régen: Oláh-tanya): A falu határának délkeleti részén, Jászalsószentgyörgytől délre, a Zagyva-parton. A régi térkép és helyszínrajz alapján jól azonosítható lelőhelyen a XIX. század végétől kedődően jönnek elő leletek. A feljegyzések római kori építményekről, feliratos, sírkőről valamint árpád-kori templom-alapról és temetőről szólnak.

2. lelőhely, Csíkos-dűlő, (Régen: Fecske-tanya): A falu határának délkeleti részén, Jászalsószentgyörgytől délre kb. 3 km-re a Zagyva-parton, a ma már nem létező Fecske-tanyánál újkőkori leleteket, bronzkori, népvádorlás kori avar sírokat találtak.

3. lelőhely, Nagy-Kutyina: A falutól DK-re, egykori Zagyva-meder keleti partján É-D-i irányú partvonulat kiemelkdő részén újkőkori és késő bronzkori telepre utaló leletek.

4. lelőhely,Csíkos-part: A falu délkeleti határán a Csíkos-csatorna (régen: Nagy-ér) déli partján, a Zagyvától nyugatra kb. 1 km-re Ny-K-i irányú magaslaton őskori szórványleletek.

3. lelőhely, Nagy-Kutyina: A falutól DK-re, egykori Zagyva-meder keleti partján É-D-i irányú partvonulat kiemelkdő részén újkőkori és késő bronzkori telepre utaló leletek.

5. lelőhely, Nagy-Kutyina: A Zagyva egykori medréből kialakított csatornától keletre húzódó, Ny-K-i irányú partszegélyen szarmata telepre utaló leletek.

4. lelőhely,Csíkos-part: A falu délkeleti határán a Csíkos-csatorna (régen: Nagy-ér) déli partján, a Zagyvától nyugatra kb. 1 km-re Ny-K-i irányú magaslaton őskori szórványleletek.

7. lelőhely, Csíkos-dűlő: A falutól délkeletre 4-5 km-re, a Szolnok-Hatvan vasúttól K-re 250, a közúttól 120 m-re a vasútat keresztező Csíkos-csatorna északi partján késő bronzkori gávai és római kori szarmata telepre utaló leletek.

9. lelőhely, Mányi-dűlő: A fautól K-re kb. 3 km-re, közel a jánoshidai határhoz, földút és csatorna által bezárt nyugati szögletben, É-D-i irányú magaslaton újkőkori és szarmata szórványleletek.

13. lelőhely, Tápió-dűlő: A falutól délre kb. 2 km-re, a bevezető műút és a Csíkos-csatorna által közrezárt háromszög alakú vizenyős rét délkeleti partján, DNy-ÉK-i irányú magaslaton, annak is a legkiemelekedőbb DNy-i pontján jellegtelen őskori szórványleletek.

15. lelőhely, Mányi-dűlő: A falutól délre kb. 1,5 km-re, a vasúttól 100-150 m-re Ny-ra É-D-i irányú magaslaton szórványos őskori leletek.

28. lelőhely, Koncsik-dűlő: A falutól Ny-ra, kb. 2 km-re, a tápiógyörgyei határ közelében, a Csíkos-csatornába torkolló, egykori folyómederben működő csatorna nagy kanyarulatának belső, K-i részén Ny-K-i irányú dombháton újkőkori, késő bronzkori és római kori szarmata telepre utaló leletek.

29. lelőhely, Koncsik-dűlő: A falutól Ny-ra, kb. 2 km-re, a tápiógyörgyei határ közelében, a Csíkos-csatornába torkolló, egykori folyómederben működő csatorna nagy kanyarulatának külső, K-i részén DNy-ÉK-i irányú dombháton újkőkori telepre utaló leletek.

30. lelőhely, Csíkos-dűlő, Csíkos-csatorna (régen: Nagy-ér)-part: A falu délkeleti határánál, Jászalsószentgyörgytől délre kb. 4 km-re, ahol a régi Nagy-ér, ma Csíkos-csatorna a Zagyvába torkollik, a csatorna kanyarulatával átfogott magaslaton, az északi parton szórványos újkőkori leletek."

(Forrás: Örökségvédelmi Hatástanulmány, Dr. Csányi Marietta)

4. TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA

Jászboldogháza alapítása történetéből, településszerkezetéből adódóan történelmi településrész nem jött létre. Az eltérő karakterű településrészt valójában a jellemző beépítési mód és a telekosztások időbelisége határozza meg.

Jászboldogháza történelmének, településszerkezetének egyik legbefolyásolóbb tényezője a vasútvonal. Ez a vasútvonal osztja két részre a települést. A régebbi településrész a vasútállomás mögötti részen alakult ki, jellemzően egyenes és derékszögű utcacsatlakozásokkal kialakított mérnöki tervek szerint megvalósított településrészként. A településrészen a központi rész intézményekkel vegyes beépítése mellett családiházas beépítéssel találkozunk. Zömében az 1950-1970-es évek kockaházai épültek, és utólagos telekmegosztások, vagy lebontott régebbi épületek helyén elszórtan tetőtérbeépítéses nagyobb méretű családiházak is megtalálhatók.

A vasúton túli településrész későbbi kialakítása, meghatározó területe a radiátorgyár vasútvonal melletti gyáregysége, mely a kézikönyv készítésekor nem üzemel. A gyáregység melletti, mögötti területeken vegyesebb a beépítés itt már jellemzően nyeregtetős tetőtérbeépítéses épületek vannak, de megtalálható a lapostetős egy emeletes társasházas része, mely az 1970-es évek elején országszerte a városiasodás, a városias életmód térhódítása idején alakult ki. A területen az épületek átlag életkorát tekintve fiatalabb az épületállomány és ez a rész a gyártelepet eltekintve tiszta lakóterület.

Jászboldogházán a régen oly elterjedt tanyavilág mára eltűnt, még egy-két lakott tanya található a külterületen, azonban a régi szétszórt tanyavilág megszűnt, így a lakóterületek jellemzően a belterületre koncentrálódnak.

A tényleges lakóterület falusias és a település központjában az intézményterületekkel településközpont jellegű.

KÖZPONTI TELEPÜLÉSRÉSZ

A központi településrész településszerkezetére jellemző az egymással párhuzamos és egymásra merőleges utcák. A telekszerkezet eltérő, néhány utcán széles, de kismélységű telkek alakultak ki, míg a telkek nagy részének utcafrontja kisebb és mélysége nagyobb. Jellemzően a településrészen oldalhatáronálló, előkertes a beépítés.

Utcákon belül az előkert méretek azonosak. Az utcák rendezettek, a közterületek növényzettel beültetettek, gondozottak. A lakóterületen jellemzően sátortetős kockaházak vannak, de beékelődve a folyamatos átépítés, új épület építés, telekmegosztás miatt tetőtér beépítéses utcára merőleges gerincű nyeregtetős épületekkel is találkozunk.

Egyes utcaszakaszokon csak sátortetős kockaházak alkotnak utcaképet, jellemzően azonos előkerttel és közel azonos épületmagassággal, tetőhajlásszöggel.

A lakóterületeken lábazatos, áttört kerítésmezőkkel épültek a kerítések, melyek utcán belül azonos magasságúak, így rendezett, egységes utcakép jön létre.

A település ezen településrészén találhatóak az intézmények, az iskola, óvoda, községháza, templom térben egymáshoz közel helyezkedik el, szépen felújított, karbantartott épületek, az iskola és templom előtti park gondozott, rendezett, utcabútorokkal, szobrokkal, évelő és egynyári virágokkal beültetett.

Általánosságban elmondhatjuk, hogy a központi településrészen a kialakulthoz igazodva oldalhatáronálló beépítést kell alkalmazni, és a szomszédos telkeken lévő lakóházakhoz igazodva, az utcaszakaszra jellemző tetőhajlásszöggel és tetőformával építsünk épületet.

Amennyiben az utcakép vegyes, egymás mellett több tipusú épület megtalálható, akkor szakember segítségével keressük meg azokat a paramétereket amelyek azonosak és azt mi is igyekezzünk követni. Amennyiben azonos építési vonal alakult ki utcán belül, akkor arra a vonalra építsünk, és így az azonos előkert az azonos beépítési vonal rendezettséget mutat.

Jászboldogházán a házak elengedhetetlen tartozék a tároló, mely a kerti szerszámok, a termények tárolására szolgál. Régebben nagy hagyománya volt a belterületi állattartásnak, azonban ma ez már visszaszorulóban van. Javasolt a tárolók, a kiegészítő épületrészek főépülettel együtt tervezése, mert így összhangban, esztétikusan megvalósulhat a telek beépítése. Ugyanez igaz a kerítésekre is melyek a lakóházzal együtt egységet képeznek. Figyeljük meg a településen a kerítések jó példáit és azokhoz hasonló, lehetőleg áttört kerítést építsünk. Az áttört kerítés kertünk átszellőzést biztosít, valamint a kert szépségeit megmutatja.

VASÚTON TÚLI TELEPÜLÉSRÉSZ

Jászboldogháza településszerkezetét, belterületét meghatározza a vasútvonal, mely két kijelölt ponton biztosít szintbeni átkelést a településrészek között. A vasúton túli terület később épült ki, itt az épületállomány fiatalabb, ezen a részen bontással nem kell számolni, hanem jellemzően új építés, vagy meglévő épület korszerűsítése, átépítése várható. A településrészen vegyes a beépítés, de míg a központi részen a kockaházak vanna túlsúlyban, addig itt inkább az utcára merőleges gerincű épületek vannak nagyobb számban, de még szépszámmal találunk kockaházat is.

Ezen a részen több modern, újabban épült, nagy alapterületű épület épült.

Javasoljuk a jellemző utcaszakaszon a környékbeli beépítéshez illeszkedő épület elhelyezést, az oldalhatáron álló beépítési módot tartsuk meg, vagy nagyon széles telek esetén az építési helyen belül építsünk szabadonállóan. Mind épületmagasság, mind tetőhajlásszög tekintetében próbáljunk illeszkedni a környezethez.

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLET - KÜLTERÜLET

Jászboldogházán jellemzően a beépítésre nem szánt területek a külterületi egybefüggő mezőgazdasági területek, melyet állattartó majorok, erdősávok szabdalnak és tesznek egyedivé.

Az Alföldi településekhez hasonlóan Jászboldogházán is nagy a külterület, ahol jellemző a mezőgazdasági területhasználat és nagy egybefüggő legelőterületek vannak.
A gyepterületek egy része Natura 2000 természetmegőrzési terület

Jászboldogháza külterületének védett természeti területe a kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési terület, az Újszász - Jászboldogházi gyepek területe. A területen a természetvédelem érdekei az elsődlegesek, így kiemelt figyelmet kell fordítani az élőhely megőrzésre, a biológiai sokféleség (biodiverzitás) megőrzésére.

KÜLTERÜLETI MAJOROK

Jászboldogházán több külterületi állattartó telep is található, mely folytatva az egykori hagyományt a megtermelt mezőgazdasági haszonnövényekre alapozva nagyüzemi állattartással foglalkozik.

5. A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

5.1. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

A kézikönyv fejezete segítség szeretne lenni, megfogalmazva a belterület sokszínűségét, de mégis egységes településképét ajánlást próbál adni arra, hogy hogyan őrízhetjük meg Jászboldogháza hangulatát, hogyan erősíthetjük a kialakult hagyományokat, hogyan újíthatjuk fel a jellemző stílusjegyeket megtartva az épületeket és hogyan építhetünk modern, környezetbeillő, nem hivalkodó épületet.

Jelenleg a településarculat kiegyensúlyozott, harmonikus, környezet és látványromboló építészeti megoldás nincs. Javasoljuk, hogy megtartva az eddigi környezetalakításból a jó példákat, felújításnál az értékőrzésre, hagyományteremtésre, illeszkedésre figyelve tegyük még szebbé a környezetet, legyen még harmonikusabb, látványosabb az utcakép.

TELEPÜLÉSKÖZPONT TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

A településközpont településrészen megállapíthatjuk, hogy oldalhatáronálló beépítés alakult ki. Általában kockaházakat építenek, de beékelődve egy-egy bontással, vagy telekmegosztással felszabaduló telken utcára merőleges nagyobb méretű tetőtérbeépítéses családi házak épültek. Nem javasolható a zártsorú vagy ikres beépítés, mert túlzottan zárttá válna az utcakép és a hagyományos rendet megtörné. Az oldalhatáronálló telepítés kedvez a telekhasználatnak, a lakóépületet természetes növénysávval elválasztva a hátsókert gazdálkodásra alkalmassá válik.

A nagy szélességű telkeken ügyeljünk a telek beépítésére, a melléképítmény elhelyezésére, az utcakép formálására. Javasoljuk, hogy utcán belül egységes, azonos lábazattal és azonos magassággal épület áttört kerítés kerüljön elhelyezésre.

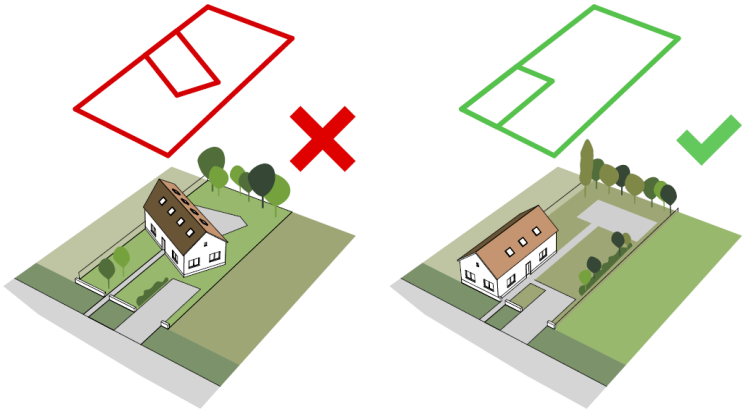

Az előkert méretek jellemzően utcán belül azonosak, melyeket javasolt továbbra is megtartani, mert így egy rendezett településkép alakul ki.

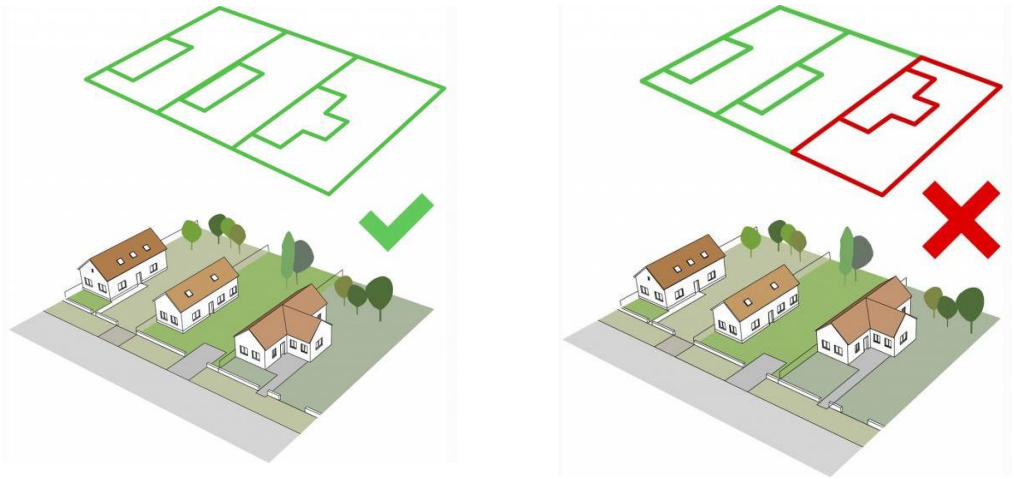

ÉPÜLETMAGASSÁG

Jászboldogháza központi településrészén a tényleges intézményekkel váltakozó központi területen túl egyes utcaszakaszokon hasonló épületmagasságokkal találkozunk, a településrészre a földszintes kockaház és a földszint + tetőrbeépítéses családiházak a jellemzők.

A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javaslunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

Új épület építése esetén a különböző épületmagasságú szomszédos épületeknél vegyük igénybe szakember segítségét, aki az átépülés lehetőségét megvizsgálva az illeszkedés elvét követve tanácsot az a jól megválasztott épületmagasság tekintetében.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Jászboldogháza központi településrészén a tetőhajlásszög csak egyes utca szakaszokon egyforma, azonban jellemzően egymáshoz közel szűk tartományban mozog a hajlásszög. Nem jellemző a lapostető és a túl összetett tetőidom, javasoljuk továbbra is megőrízni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlásszög illik. A magastetős épületek építése nemcsak településképi szempontból, de a hagyományok őrzése miatt is javasolt, továbbá a magastető alatt kialakuló padlástér tárolóhely is lehet, vagy esetlegesen egy későbbi tetőtérbeépítést is lehetővé tesz.

A településrészen nem elterjedt a túl alacsony és a túl meredek, alpesi tetőhajlás. Javasolt ennek a tendenciának megőrzése.

TETŐFORMA

A településközpont településrészen a tetőforma jellemzően a sátortető és beékelődve nyeregtető utcára merőlegesen és ennek kontyolt változatai is megjelennek. Nem alakult ki túl összetett tetőforma, így a lapostetővel együtt ezt a tipust ne válasszák.

Kívánatos az illeszkedés vizsgálata, az adott utcaszakasz jellemző tetőformájának meghatározása és ahhoz való igazodás.

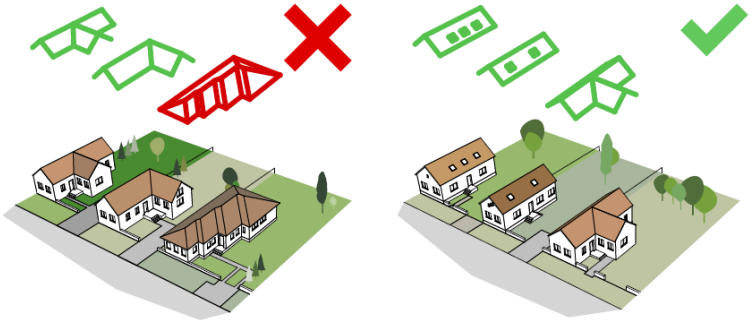

Amennyiben az utcarészleten sátortetős épülete állnak, akkor oda modernebb köntösben újragondolva hasonló kerüljön és kerüljük a túl szabdalt, tördelt tetőformát.

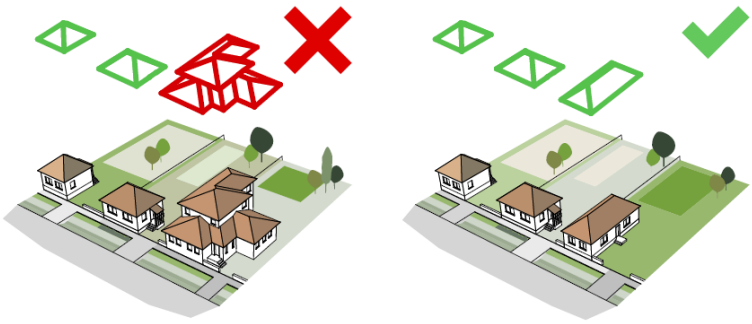

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészen jellemzően elütő színű sötétebb lábazat, világosabb pasztell színű falazat alakult ki, nem egyforma színekkel, de hasonló színvilággal. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát.

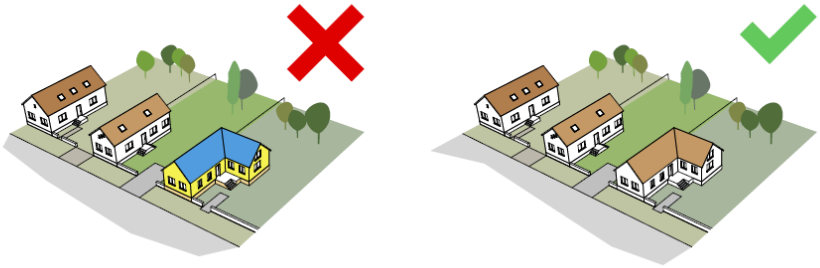

Anyaghasználat tekintetében jellemzően a vakolt, nemesvakolattal kivitelezett, vagy kőporozott fal, a természetes, natur cserép a jellemző. Kerüljük a fém anyagok, a kirívó színek, a fém héjazat alkalmazását.

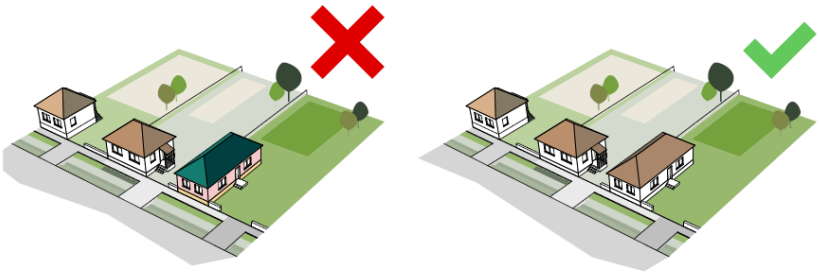

KERÍTÉS

Jászboldogházán jellemzően épített lábazatos, áttört kerítésmezős kerítések alakultak ki. Kerüljük a teljesen zárt, falazott kerítés építését, mert nem jellemző a településre, és mind az átláthatóság, mind az átszellőzés szempontjából nem kívánatos.

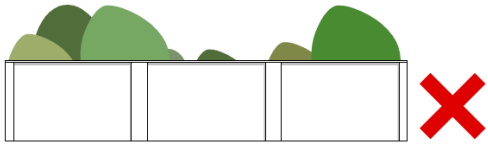

A falszerű, zárt kerítések nem elfogadhatók

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört résszel

VASÚTON TÚLI TELEPÜLÉSRÉSZ

TELEPÍTÉS

A területrészen a telepítés oldalhatáronálló, egyforma előkertekkel.

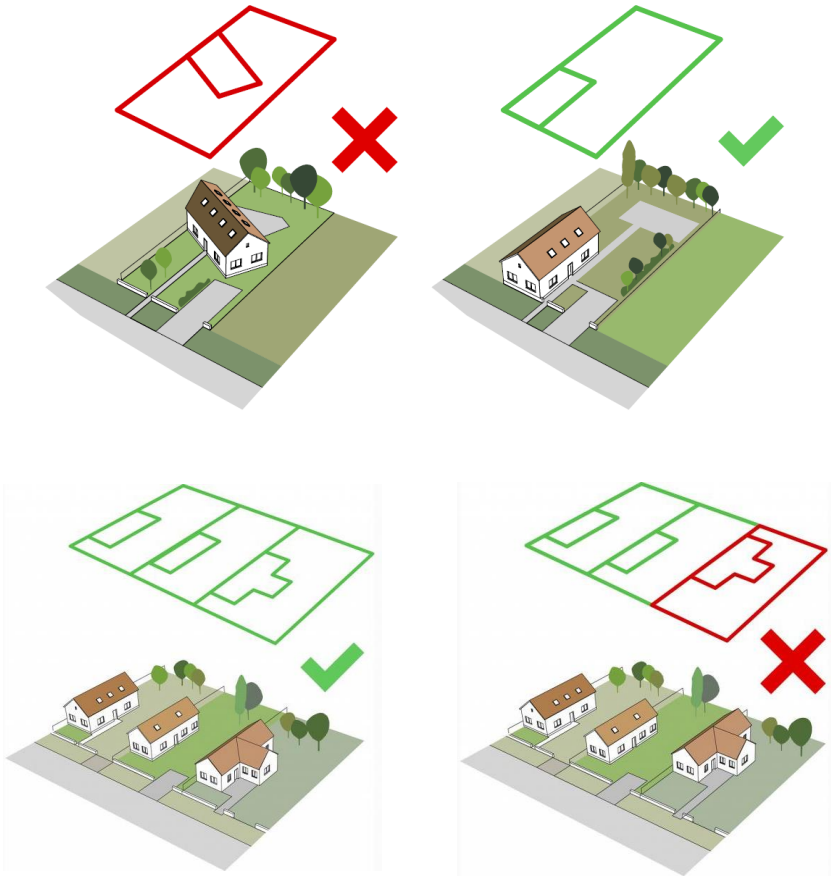

ÉPÜLETMAGASSÁG

A településrészen hasonló épületmagasságokkal találkozunk, a földszint + tetőrbeépítéses ház a jellemző, melyek mellett földszintes kockaház és földszintes modernebb, nagy alapterületű, összetett alaprajzú épület is fellelhető. A meglévő épületek közé, mellé hasonló épületmagasságot javaslunk, mert a túl magas épület megtörné az utcaképet, túl hivalkodó lenne és esetlegesen a szomszéd telek benapozottságát is korlátozná.

TETŐHAJLÁSSZÖG

A településrészen az új építésű tetőtérbeépítéses házaknál a tetőhajlásszög közel egyforma, ugyanez igaz a sátortetős épületekre is. Utcán belül többféle tetőhajlásszöggel is találkozunk, a társasházas rész kivételével nem jellemző a lapostető. Javasoljuk továbbra is megőrízni ezt a településképet, a meglévő épületek közé a meglévőhöz igazodó tetőhajlásszög illik. A magastetős épületek építése nemcsak településképi szempontból, de a hagyományok őrzése miatt is javasolt.

Amennyiben alacsonyabb hajlásszögű tetővel szeretnének építkezni, javasoljuk a még be nem épített peremrézeken az építkezést, ahol ilyen jellegű épületek alkothatnak utcaképet.

TETŐFORMA

A vasúton túli településrészen a tetőforma az új épületeknél utcára merőleges nyeregtető. A még meglévő régebbi lakóházak sátortetősek, a legújabbak között pedig összetett tetőidom is előfordul.

Utcaszakaszon belül igyekezzünk alkalmazkodni a már kialakult építési rendhez.

Összetett tetőidomot csak az újonnan beépülő utcáknál építsünk, a már kialkult utcaképeket próbáljuk megőrízni.

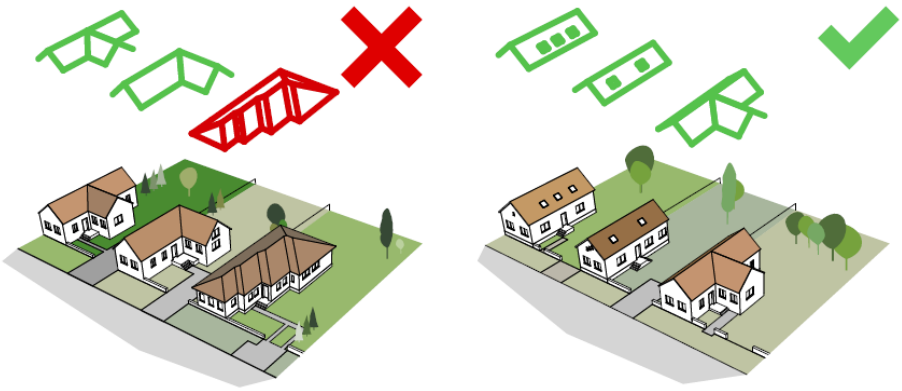

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

A településrészen jellemzően elütő színű sötétebb lábazat, leggyakrabban barna színben és világosabb pasztell színű, többféle színezésű falazat alakult ki, nem egyforma színekkel, de hasonló színvilággal. Kerüljük a túl élénk, rikító színek használatát. Amennyiben erőteljesebb színt szeretnénk alkalmazni azt csak díszítő jelleggel, nyíláskeretezések, homlokzati motívumok díszítésére használjuk és akkor is ügyeljünk az alap és kiegészítő szín harmoniájára és kettőnél több színt ne alkalmazzunk, mert zavarossá, túldíszítetté válik az épület.

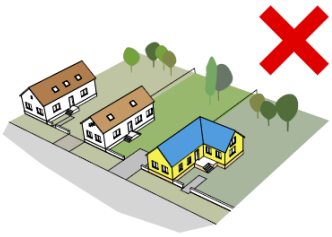

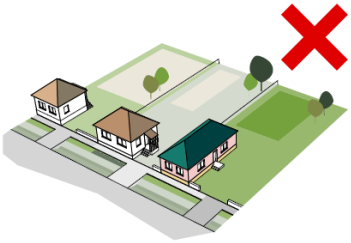

Anyaghasználat tekintetében jellemzően a nemesvakolattal kivitelezett, vagy kőporozott fal, a természetes, natur cserép a jellemző. Kerüljük a fém anyagok, a kirívó színek, a fém héjazat alkalmazását.

KERÍTÉS

A településrészen az áttört kerítés a jellemző, amit továbbra is meg kell őrízni. Kerüljük a teljesen zárt, falazott kerítés építését.

Az áttört kerítés láttatni engedi a kert szépségeit és megmutatja az épületet, ugyanakkor megfelelő szellőzést is biztosít.

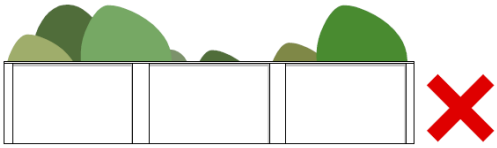

A falszerű, zárt kerítések nem elfogadhatók

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört résszel

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK, VALAMINT BEÉKELŐDŐ MAJOR ÉS GAZDASÁGI TERÜLETEK

TELEPÍTÉS

Szabadonálló, vagy majorszerűen csoportosított mezőgazdasági építmények elhelyezését javasoljuk illeszkedve a meglévő telepítéshez.

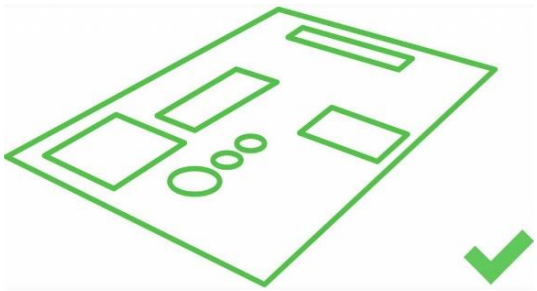

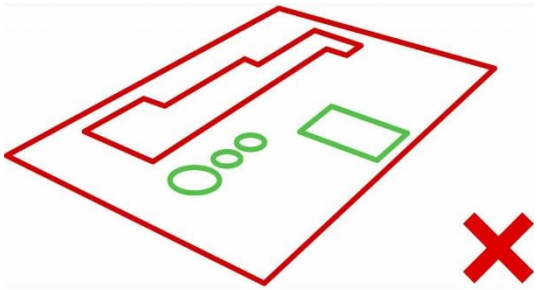

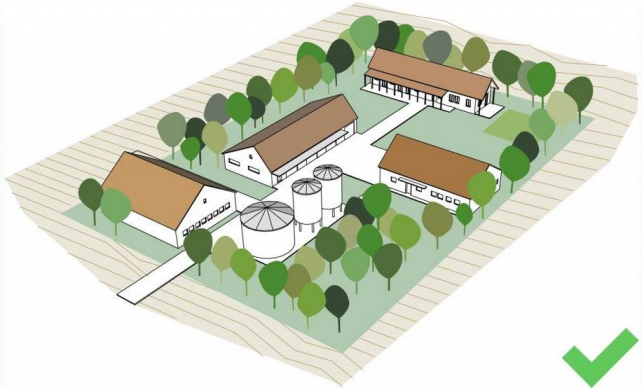

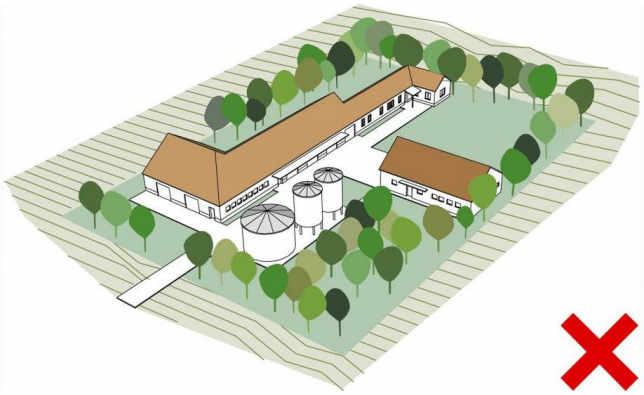

ÉPÜLETMAGASSÁG

Az építmények megengedett legnagyobb magassága a kialakult hagyományoknak megfelelő legyen, mely alól kivételt képeznek a mezőgazdasági üzemi területeken létesülő technológiai építmények. Ezen építmények esetében az épület falazata, tetőzete tükröződő felülettel lehetőleg ne készüljön.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Tetőhajlásszög tekintetében nem javasoljuk a lapostető alkalmazását és a meglévő, hagyományosan a tájba illesztett épületek tetőhajlásszögéhez igazodjunk.

TETŐFORMA

Az egyszerű nyeregtetős épületek illeszkednek az alföldi tájba. Az összetett tetőidomot, a manzard tetőt kerüljük, mert tájidegen.

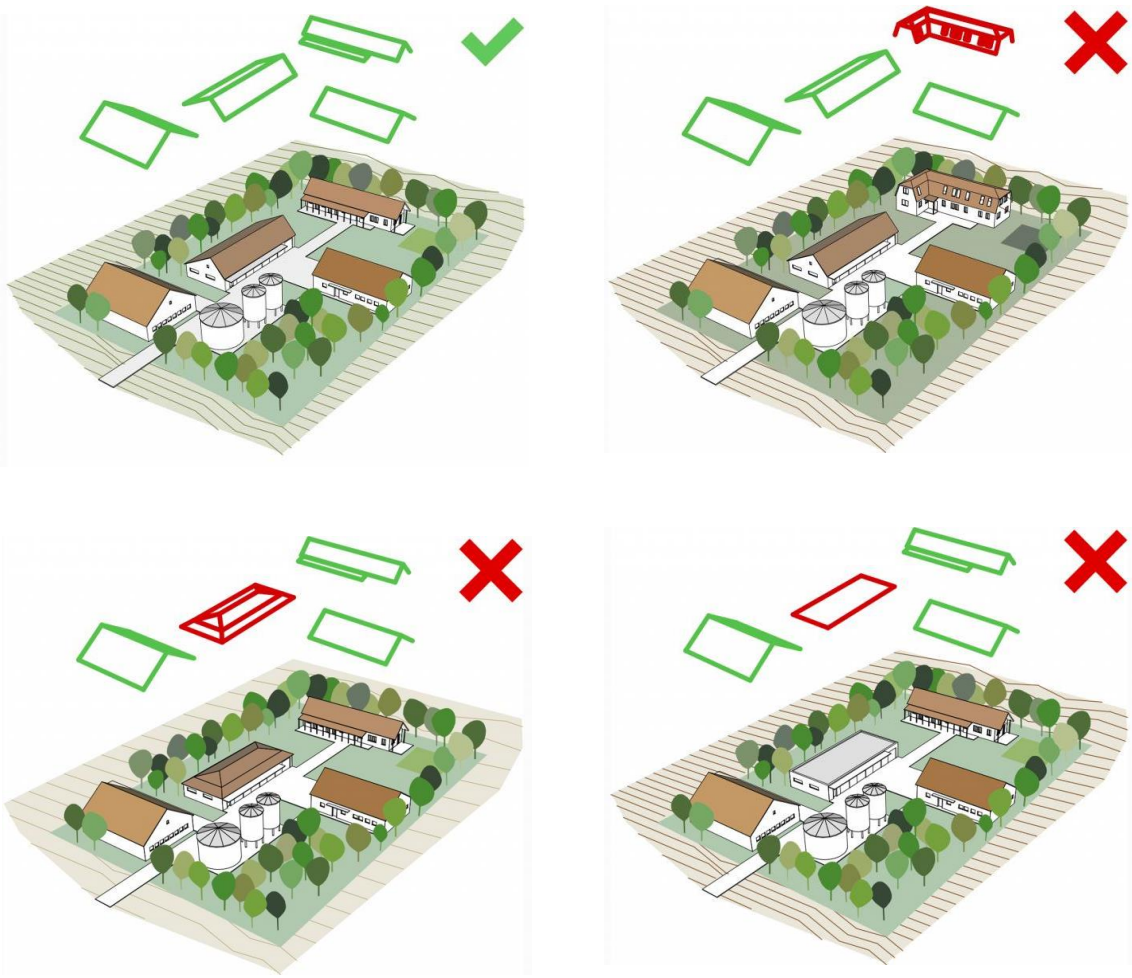

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNVILÁG

Tájképet zavaró építménynek számítanak és nem javasoljuk elhelyezni azokat az építmények, melyek a táj alapvetően hagyományos jellegével szemben erősen modern, ipari mezőgazdasági karaktert hordoznak, a hagyományos tájalkotó elemektől, a tájból erőteljesen elütnek.

A tájtól idegen az élénk színűre festett homlokzatú épület, az élénk színek alkalmazása, a hagyományostól eltérő színű tetőfedő anyagok használata, ezért lehetőleg kerüljük ezeket.

Javasolt az épületek homlokzati képében a fehér, vagy a tájban hagyományosan alkalmazott világos színű homlokzati megjelenés.

A héjazat anyaga elsősorban égetett cserép legyen. A héjazat színének válasszuk a cserépszínű, barna vagy szürke színárnyalatot.

ÉPÜLETRÉSZLETEK

Jászboldogházán tekintettel a település történetére, településszerkezetére, épületállományára, az egész településre mutatjuk be a részleteket.

TORNÁCOK, SZÉLFOGÓK, TERASZOK

Jászboldogházán nem találkozunk több mint száz éves tipikus, tornácos lakóházzal. Jellemzően alapításakor is tornác nélküli házak épületek, melynek legszebb példája a tájház.

A régi épületeknél a bejárat előtt alakítottak ki egy kisebb nyitott előteret, mely tervezve és építve az épülettel egyszerre történt, így a tetőt előtető módjára a bejárat fölött meghosszabbították, alátámasztásul pedig falazott négyszögletes oszlopot építettek. Sok esetben ez az előtér nyitott volt az udvar felé, de gyakran ezt kerítés szerű elválasztással lerekesztették.

Jászboldogháza igen elterjedt, tipikus kockaházainál a szélfogó, előtér biztosította a bejárat és a kert kapcsolatát. Jellemzően a lakóház oldalánál vagy előlre az utcafront felé vagy oldalra került kialakításra. Minden esetben fedett, a házzal egyszerre tervezett, épített szélfogók alakultak ki.

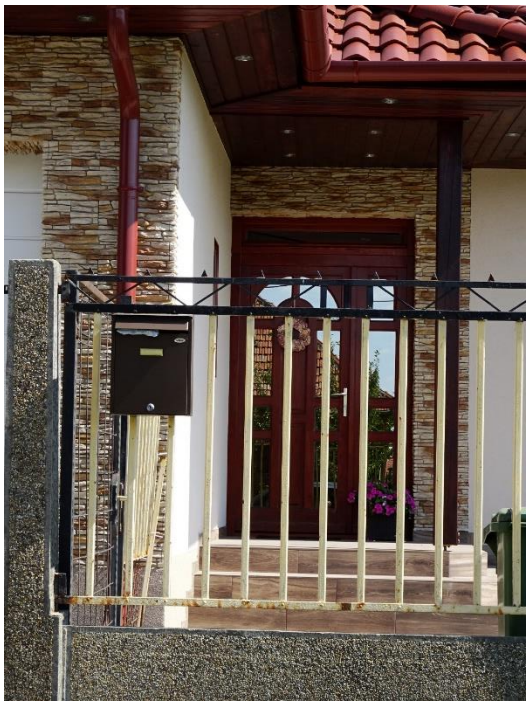

Az utóbbi években hozzáépített nagyobb teraszok kezdtek elterjedni, melyek funkciója már nem a szélfogás, a kinti és benti tér elhatárolása, hanem a kert felé történő nyitás, egy beszélgetős, pihenős rész kialakítása.

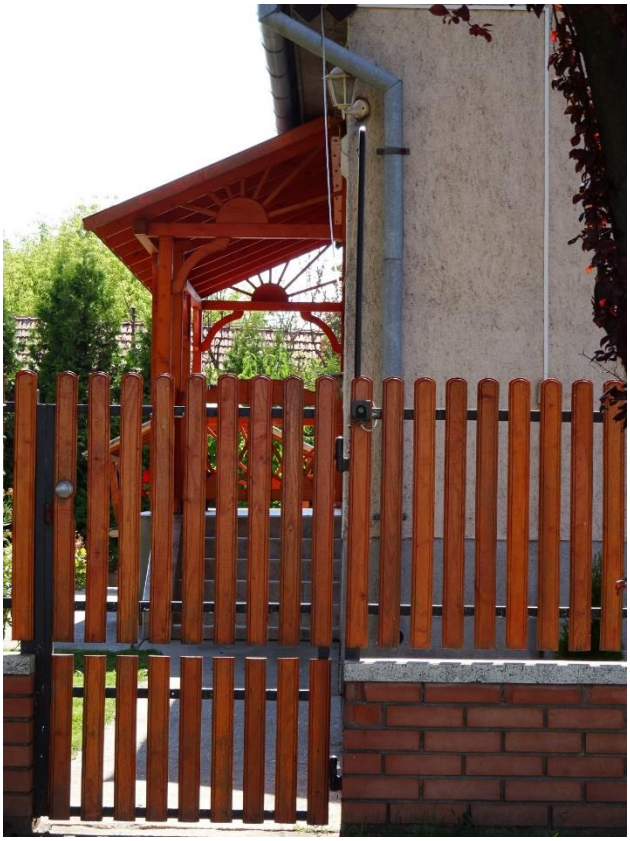

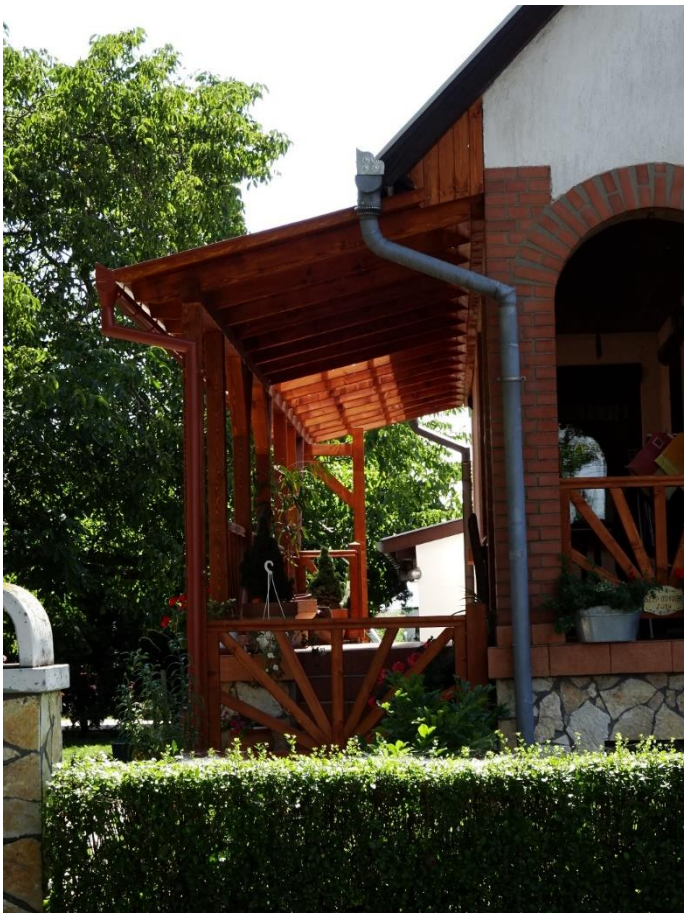

26

Helyi jellegzetességként a kiülős teraszok mérete egyre nagyobb lett és akár baráti összejövetelek helyszíne is lehet és egy üdülős, pihenős jelleg kezd kialakulni.

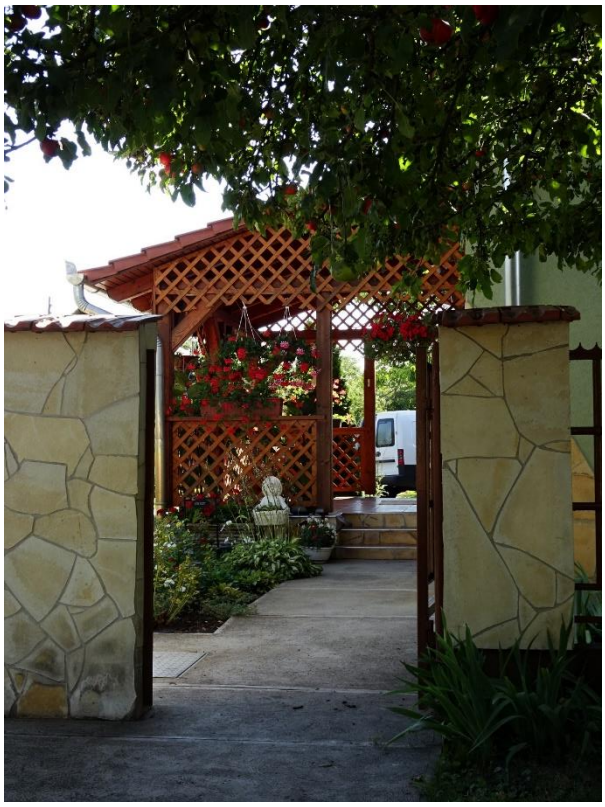

Javasolt a ház bejáratánál, mintegy zsilipszerűen szélfogót, teraszt vagy tornácot kialakítani ami mintegy átmenet a kinti térből a benti tér felé. Az épület bejáratánál egy átmeneti zónát képez, így elkerülhetjük a belső tér hirtelen lehülését télen és ugyanennek jótékony hatása nyáron is érződik, amikor a forróság nem árad be a lakásba.

AJTÓK, ABLAKOK

Sokszor mondják az ablak a ház „szeme”. Elképzelhetetlen a ház ablak nélkül amely egyszerre jelenti a világosságot, a fényt, a kapcsolatot a külvilággal. Az ablakok is fejlődéstörténeten mentek át, az idők alatt sokat változtak.

A tipikus kockaházaknál háromszárnyú ablakok voltak, melyeket az utóbbi időben fokozatosa lecserélnek, jellemzően kétszárnyú fa vagy műanyag ablakra. A modernebb épülettipusnál az ablakszárnyak is megnövekedtek, jellemzően kétszárnyúak.

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt, tömör épülettömeget ezzel nyitjuk meg, ez teremt kapcsolatot a külvilággal.

Régebben a barna, vagy natur felületkezelt fa nyílászárók voltak elterjedve, majd egy időben fehér nyílászárók épületek be.

Javasoljuk a ház tömegéhez és színvilágához megválasztani a nyílászáró színét, mert így egy harmonikus külső homlokzat alakul ki. Az utca homlokzaton érdemes a sötétítés és napvédés módját is jól megválasztani, mert egy- egy spaletta, redőny, zsalugáter a ház dísze lehet.

Jászboldogháza egyik legrégebbi épülete a tájház, melynek osztott nyílászárói még eredetiek.

Közintézményeknél általában háromszárnyú nyílászárót építettek, melyeket jellemzően az energetikai programoknak mára műanyagra cserélték ki.

Kedveltek a kétszárnyú nyílászárók, melyeket általában az ablakkeretezések tesznek egyedivé.

Az árnyékolás jól megválasztott kiegészítői nemcsak funkcióban, de homlokzati elemként lehetnek díszítőek, esztétikusak. Igyekezzünk a redőnyök, rolók, spaletták színét a külső homlokzathoz megválasztani.

Az ajtók a külvilág felé nyitják meg a házat, ugyanakkor a magánszférát le is zárják. Sokszor homlokzatokon ajtókkal nem találkozunk, csak a bejárati kapu enged be az udvarra és sok esetben hátulról a kert felé nyílik a bejárat. A kapu egyszerre elválaszt és beenged, szimbolikus jelentésű.

A tájház ajtója még eredeti üvegosztásokkal, az előszobára jellemző ajtók melletti ablakszárnyakkal.

A bejárati ajtók általában üvegbetétesek, de a belátás megakadályozására gyakran domború, vagy sötétített üveggel készülnek.

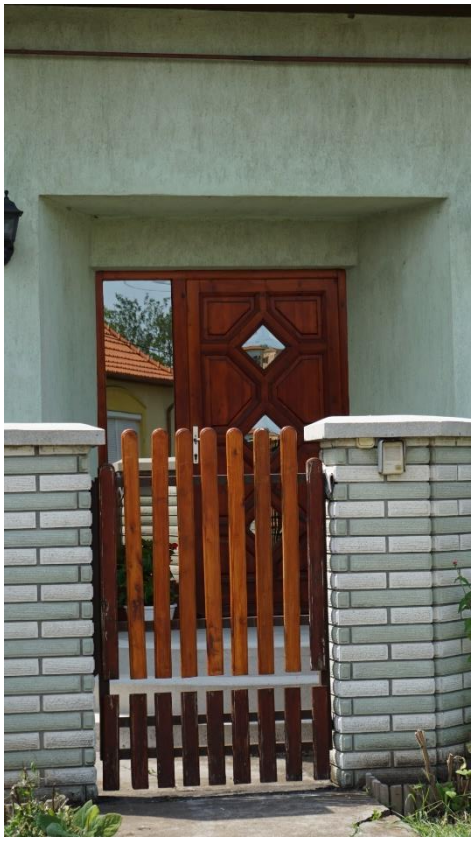

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A kockaházaknál a kőporozás vagy nemesvakolat terjedt el. Jászboldogházán vegyes paszteles színekkel találkozunk, kedvelik a törtfehér vagy sárgás, drappos, rózsaszínes színvilágot. A modernebb épületek jellemzően sárgás színűek.

Javasoljuk a visszafogott színvilág alkalmazását, kerüljük a túl erős, rikító színek használatát.

4/A

RÉSZLETEK

Az épületek díszei, értékei a részletek, melyek egy-egy ablakkeretezést, vagy éppen nyílászáró részletet, oromzati deszkát, tetőfedést, téglakötést jelentenek. Ezek nélkül a részletek közül az épület egy lenne a sok közül, de ezek az apró díszítések teszik igazán egyedivé a házakat.

Jászboldogházán jellemzően az egyedi ács és asztalosmunkát részletgazdagsága kiemelendő, melyek a modernebb épületeknek is egyediséget, különleges hangulatot adnak.

KERÍTÉSEK

A kerítések Jászboldogházán sokfélék, azonban utcán belül magasságuk közel azonos és áttört kivitelűek. Anyaghasználat szerint találkozunk fémkerítéssel, falazott vagy beton lábazatú fémkerítéssel, de megfigyelhetünk olyan kerítést, ahol a beton lábazatot és oszlopok közét fa pallók töltik ki. Kerítésünk lehetőleg áttört, az épülethez illő színvilágú és a szomszédos kerítésekhez alkalmazkodó magasságú legyen.

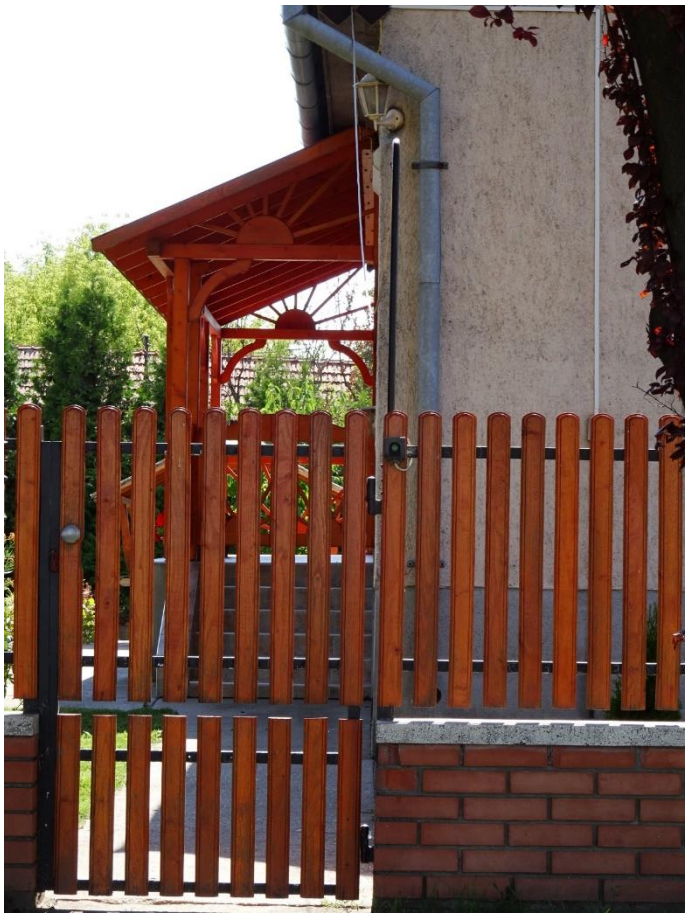

11

RÁKÓCZI

KERTEK

A belterületen jellemző a kertművelés. A csak kertes családiházakból álló településen a ház elengedhetetlen tartozékai a kertek. Jászboldogházán jellemzően előkertes családiházak épültek, és az épület előtti előkerteket esztétikusan virágzó növényekkel vagy örökzöldekkel ültetik be.

A kertek egy része pihenőkert, füvesítéssel, néhány bokorral, cserjével.

A kertek másik nagy tipusa a konyhakert, mely a család számára a mindennapok zöldségeit, gyümölcseit biztosítja, valamint egyes helyeken az oldalkertekben szőlőlugasokat telepítettek.

Jászboldogházán jellemző, hogy a telek egy elkerített részén a mezőgazdasági gépek, járművek vannak. Sok helyen ez a rész esztétikusan élő sövénnyel, vagy tujákkal, esetleg egyéb növényzettel elválasztott.

Kertünk művelésénél törekedjünk a harmóniára, legyen esztétikus, rendezett a kert kialakítása.

5.2. KÖZTERÜLETEK TELEPÜLÉSKÉPI ÚTMUTATÓJA

UTCÁK, TEREK

Jászboldogháza utcáit járva találkozunk az épületelhelyezéssel, megfigyelhetjük a jellemző beépítési módot, az épületmagasságokat a homlokzatok sokféleségét. A közterületek tervezésekor is alkalmazkodjunk a meglévő adottságokhoz, jellemző homlokzatmagassághoz, tetőformához. A rendezett utcakép a település dísze. Nagyon fontos a gondozott utcák, terek látványa, mert ettől élhető és szerethető egy település. Gondosan válogassuk ki és ápoljuk az utcákon, tereken lévő növényzetet, mert ez egyúttal az ott lakók környezetük iránti igényességét is jelenti.

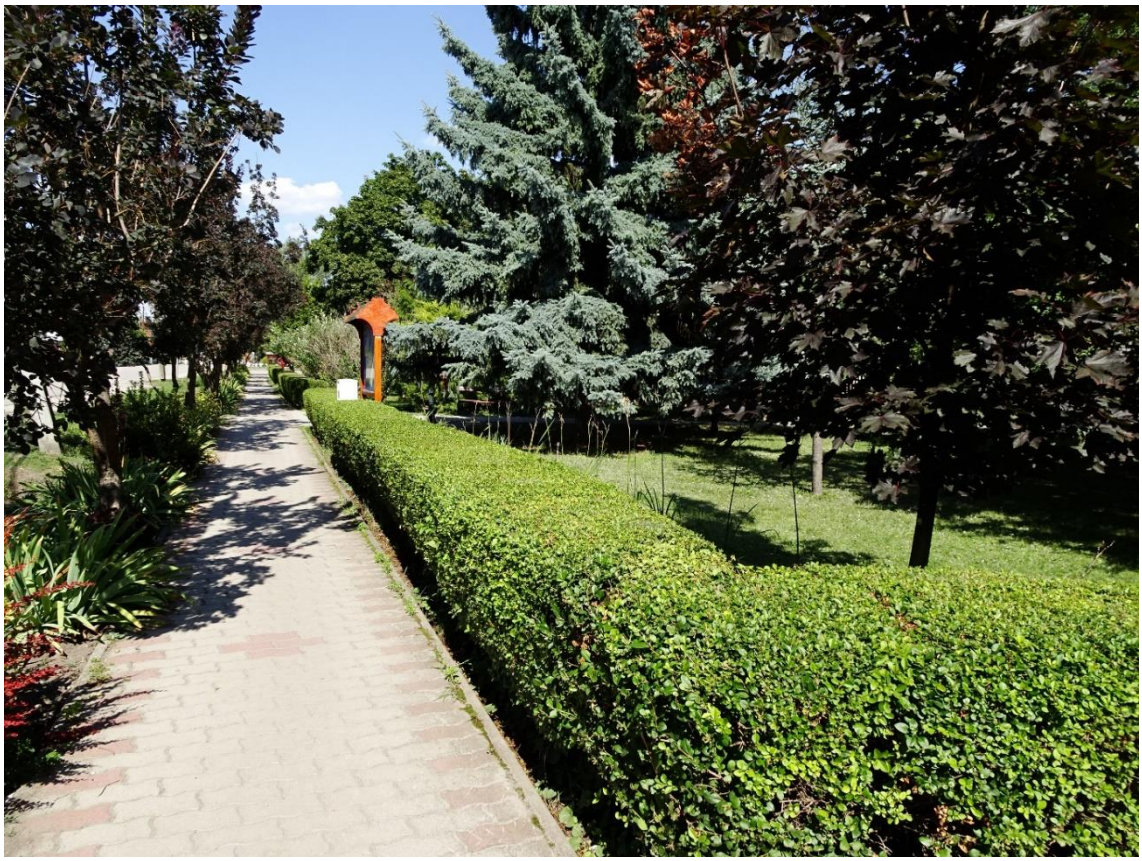

Kedves színfolt a közterületi pad előtt elhelyezett begonia beültetés és örökzöldek.

Ötletekkel, apró odafigyeléssel a házak előtti közterület szemet gyönyörködtetővé tehető.

A Rákóczi úton lévő szép közterületi beültetés gondosan válogatott évelő és egynyári növényei tavasztól őszig virágoznak és kellemes környezetet biztosítanak.

Az utcafásítások, útmenti növényzetek meghatározzák at utca hangulatát, megjelenését.

Ötletes megoldás a közterületre elhelyezett természetes növénytartó színes beültetése.

A virágokkal és örökzöldekkel beültetett utcaképek jellemzőek Jászboldogháza lakóutcáira.

A ház előtti üdvözlőláda beültetése vendégcsalogató.

Egy – egy ízlésesen beültetett közterületi virágláda, rendezett zöldfelület teljesen megváltoztatja az utca, a teresedés képét és rendezett településképet eredményez.

6. JÓ PÉLDÁK: ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK, KERÍTÉSEK, KERTEK, ZÖLDFELÜLETEK

ÉPÜLETEK

Azokat az épületeket soroljuk a teljesség igénye nélkül a jó példák közé, ahol a homlokzati arányok, az utcaképbe illesztés, a nem rikító színhasználat, a rendezett előkert és közterület, valamint kerítés egysége egy harmonikus, rendezett képet mutat.

Bizonyára több épületnél vannak olyan apró részletek, melyeket még finomítva szebbé, harmonikusabbá tehető a településkép.

Jászboldogházán megállapíthatjuk, hogy általában rendezettek az utcaképek, a házak nagy többsége önmagában is igényes, gondozott, karbantartott. Apróbb odafigyeléssel, jó ötletekkel még szebbé és vonzóbbá tehető a településkép.

A bemutatott épületek a sok szépen karbantartott, utcaképbe illeszkedő épület közül kerültek kiválasztásra és mind színviláguk, mind megjelenésük, környezetrendezésük példaértékű, ezért külön – külön nem méltatjuk az épületeket, mert a fenti általános leírás mindegyikre érvényes.

A harmonikus megjelenést nagyban befolyásolják a kerítés – ház egységes színvilága és harmonikus megjelenése. Jó példa, ha a ház homlokzati színvilága visszaköszön a kerítésen.

A szép virágos környezet, a rendezett telek és utca nagymértékben hozzájárul az épület harmonikus, ízléses megjelenéséhez.

A modern épületek környezetrendezése kiemeli az érdekes megjelenésű épületeket.

A paszteles, visszafogott színvilág környezetbe illő megjelenésűvé teszi az épületet.

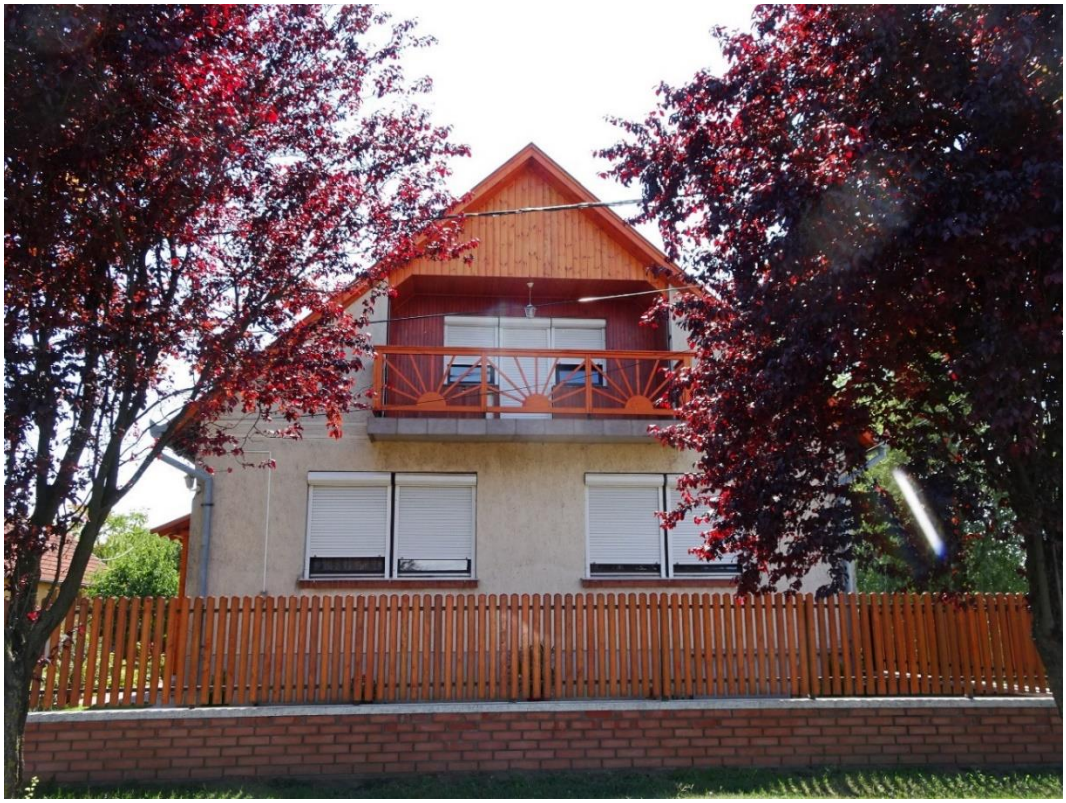

7. JÓ PÉLDÁK: SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

Jászboldogházán a sajátos építményfajtákhoz soroljuk a reklámhordozókat, a közterületi hirdetőfelületeket.

Ugyancsak ide soroljuk azokat az építményeket, melyek a településre jellemzők, a településképhez tartoznak.

Jászboldogháza üdvözlőtáblája egyszerű, természetes anyagú.

Jászboldogháza szép utcája
2011

SZOMJAS VAGY!
BÜFÉ 150m-re

Jászok-Farmja Kft.
Aranykalász TSZ
Strandfürdő
Tájház

Jászsági
tematikus útvonalak

Természetes hatású a fából készült, szépen megmunkált buszmegálló, melynek színével, anyagával, stílusával harmonizál a hulladékgyűjtő edényzet.

A településen szép közterületi utcabútorokkal is találkozunk. A pad a kovácsoltvas és fa ötvözete, nemcsak mutatós, de használati értéke is jelentős.

Az óvoda címtáblája ötletes és környezetbeillő, tükrözi az intézmény nevét, nem hivalkodó, de figyelemfelhívó módon.

A település közterülete egy-egy jól megválasztott utcabútorral, díszkúttal, emlékművel szebbé, otthonosabbá, egyedivé tehető. Ügyeljünk arra, hogy a közterületi utcabútorok is jellegükben, anyagukban, színükben hasonlók legyenek, mert így biztosítottá válik az összhang.

A településen még fellelhetők a régi kukoricagórék, melyek egykor minden portán megtalálhatók voltak, mára viszont már eltűntek az udvarokból.

A település közelmúltban átadott mentőállomásán elhelyezett napelem nem képez utcaképi elemet, és a tető szépségét hagyja érvényesülni, ugyanakkor funkcióját betölti.

A településen még nem elterjedt a napelem, azonban pályázati és egyéb lehetőségek alapján telepítésénél igyekezzünk az épület nem utcafronti tetőfelületére tenni és lehetőség szerint ne az egész tetőfelületet borítsuk be.

Parabola antennát amennyiben Műszaki lehetőség engedi ne az utcai homlokzatra tegyünk, igyekezzünk takarva az oldal, vagy hátsó falra helyezni és a klíma kültéri egysége elhelyezésénél is ezt az elvet kövessük.

Jászboldogháza településarculatának megőrzése során vegyük figyelembe a meglévő épített és természeti értékeket, azok környezetét, melyek meghatározzák a településképet.

Új épület építése vagy felújítás során javasoljuk a kézikönyv átlapozását és a jellegzetes karakterek megőrzését, az utcakép figyelembevételét és az építészeti ajánlások megfontolását.

Megrendelő:
Jászboldogháza Község Önkormányzat Képviselő – testülete

Készítette:
Kiszelovics és Társa Településtervező Kft.
Kiszelovics Ildikó településmérnök, városépítési, városgazdasági szakmérnök

Főépítész:
Kiszelovics Ildikó

Felhasznált irodalom:

- *Jászboldogháza Község honlapja*
- *Adatok Szolnok Megye Történetéből (Szolnok Megyei Levéltár kiadványa)*
- *Hatályos településrendezési terv vizsgálati és alátámasztó munkarésze (Tervező: Kiszelovics és Társa Településtervező Kft.)*
- *Helyi értékvédelmi vizsgálat*
- *TAK egyeztető felület építészeti útmutató ábrái (Lechner Tudásközpont)*
- *Magyarszéphely minta településképi arculati kézikönyv*

A fényképfelvételek:
2017. július - augusztus hónapban készültek

Készült:
2017. augusztus – november hó